

PITROF (Pittroff), Štefan

(* 22.5.1826 Trnava + 3.12.1884 Vištuk, okr. Pezinok) - kazateľ, publicista. Gymnaziálne štúdiá ukončil v Trnave. Filozofiu a teológiu študoval v trnavskom seminári Marianum, 27.7.1851 ho vysvätili za kňaza. Ako kaplán pôsobil v Dolnej Strede a od r. 1852 v Pobeďíme. Od r. 1856 bol administrátorom farnosti v Brezovej pod Bradlom, 13.12.1859 ho ustanovili za farára v Dolných Orešanoch. Od októbra 1868 pôsobil ako farár vo Vištuku. Patril k širitelom slovenskej knihy, podporoval chudobných študentov. Kázal len po slovensky. V Kazateľni mu uverejnili 23 kázni. Písal aj o dobrom hospodárení. Prispieval do viacerých časopisov: Cyrill a Method (1857-1860), Magyar Sion (1869), Katolícke noviny (1877-1878), Kazateľňa (1881-1900), Obzor (1870-1880).

Lit.: Némethy, L.: *Series parochiarum et parochorum archidioecesis Strigoniensis*. Ostrihom 1894, s.863; Radváni, H.: *Štefan Pitrof 1826-1884-1986. Bibliografia*. Trnava, samizdat 1986.

HADRIÁN RADVÁNI, Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska LÚČ 2000

MIHALY, Ján

(* 2.2.1766 Kuklov, okr. Senica - +14.3.1828 Vištuk, okr. Pezinok) - osvetový pracovník.

Gymnázium absolvoval v Skalici, potom študoval filozofiu a teológiu v Bratislave. Za kňaza ho vysvätili r. 1791. Pôsobil ako kaplán v Pobeďíme, od r. 1794 v Pezinku, 13.6.1796 ho vymenovali za farára vo Vištuku. Veľmi sa staral o vzdelávanie ľudu, vyučoval, požičiaval veriacim knihy, podporoval chudobných a chorých, poukazoval na správnosť chovu dobytka a oviec, bol dobrým včelárom. Stal sa známym slovenským kazateľom vo Vištuku i v okolitých obciach. Zanechal základiny pre žobrakov, na školské knihy a pre chudobných žiakov.

Lit.: Podracký (Radváni, H.): *Horlivý podporovateľ žiakov a biednych*. Katolícke noviny, r.96, 1981, č.3

HADRIÁN RADVÁNI, Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska LÚČ 2000

BEDNÁR, Pavel

(* 20.10.1857 Beluša, okr. Púchov + 30.9.1918 Horné Trhovište, okr. Hlohovec) - náboženský spisovateľ a publicista. Používal pseudonym Malenický.

Po teologických štúdiách pôsobil od r. 1881 ako kaplán v Senici, potom vo Veľkých Levároch (1882-1885), od r. 1885 v Budmericiach. R. 1886 ho vymenovali za administrátora farnosti vo Vištuku, od r. 1889 v Pezinku-Grinave. Jeho definitívnym pôsobiskom sa r. 1890 stalo Horné Trhovište, kde vykonával funkciu farára až do smrti. V 80. rokoch 19. storočia uverejňoval kratšie články v rubrike Dopisy v slovenských časopisoch a kalendároch: Katolícke noviny (1882, 1883), Národný hlásnik (1885), Obzor (1885) a Pútnik svätovojeťský (1888, 1890). Príspevky sa dotýkali najmä náboženskej problematiky: *Prvé ovocie maďarskej kázne v Senici* (Katolícke noviny, r.13, 1882, č.2); *Slovo k rodičom na začiatku školského roku* (Tamtiež, r.14, 1883, č.19); *Slovo k rodičom na začiatku školského roku* (Pútnik svätovojeťský, r.1, 1888, č.10); *Premýšľajme o dňoch starých, Mátranská sv. studňa vo Vrábľoch* (Tamtiež, r.3, 1890, s.24-27 a 47-54). Samostatne vydal modlitebnú knižku *Dovolené a odpustkami opatrené modlitby a vzdychy*, vydal *jedon kňaz arcibiskupstva ostrihomského* (Skalica 1889) a preložil knižku *Príprava k sviatosti birmovania* (Ružomberok 1893).

Lit.: Némethy, L.: *Series parochiarum et parochorum archidioecesis Strigomensis*. Ostrihom 1894, s.488; *Schematismus cleri archidioecesis Strigoniensis*. 1915, s.289; Gulyás, P.: *Magyar írók. Élek és munkái* 2. Budapešť 1940, s.842; Rizner, L. V.: *Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900* I. Martin 1929. s. 100; *Slovenský biografický- slovník* I. Martin 1986, s. 178.

LUBOŠ KAČÍREK, Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska LÚČ 2000

MACÁK, Anton, SDB

(* 25.10.1907 Vištuk, okr. Pezinok+ 31.8.1972 Revúca, okr. Rožňava) - pedagóg, historik, zberateľ folklóru. Používal pseudonym Bystrík Muránsky. Študoval v saleziánskych ústavoch v Šaštíne a vo Fryštáku na Morave, zmaturoval r. 1933 na gymnáziu v Kláštore pod Znievom. V r. 1935-1938 študoval teológiu na Pápežskej gregoriánskej univerzite v Ríme. Kňazskú vysviacku prijal 18.12.1938. Najprv pôsobil v saleziánskom ústave v Trnave ako direktor malého seminára a internátu pre študentov gymnázia, potom v saleziánskom ústave v Galante, neskôr sa stal duchovným správcom v Šaštíne, Trnave-Kopánke a Gáni. V apríli 1950, v čase likvidácie mužských reholí, bol predstaveným kláštora a riaditeľom saleziánskeho ústavu v Hodoch (okr. Galanta). Internovali ho v kárnom kláštore v Pezinku. Po absolvovaní politického preškoľovacieho kurzu v Malackách v decembri 1950 dostal povolenie vykonávať pastoráciu. Pôsobil v Plešivci, Lučenci a v r. 1952-1972 ako administrátor farnosti v Muráni. V r. 1962-1964 sa zúčastnil Druhého vatikánskeho koncilu ako sprievodca rožňavského biskupa R. Pobožného. Venoval sa cirkevnému spevu a hudbe. Spracoval *Chrámový spevník* a po Druhom vatikánskom koncile aj slovenskú pohrebnú liturgiu. Zaoberal sa regionálnou históriou. Študoval archívne pramene k dejinám hradu i obce Muráň a benediktínskeho kláštora v Hronskom Beňadiku. Písal lyrickú poéziu. Dal sa inšpirovať historickými udalosťami, krásami prírody v okolí Muráňa. Verše zhudobňoval v spolupráci s J. Čambálom. Zbieral ľudové zvyky, piesne, príslovia a porekadlá z Muráňa a okolia, napríklad *Kytka piesní spod Muráňa* (1958), *Zmeň povestí spod Muráňa* (1968). R. 1963 zostavil a do latinčiny preložil výber asi stopäťdesiatich slovenských ľudových piesní pod názvom *Resonantia Tatrae*.

Celé dielo ostalo v rukopise, uložené je v Archíve literatúry a umenia Matice slovenskej v Martine.

Lit.: *Slovenský biografický slovník* IV. Martin 1990, s.6; Dubovský, J. M.: *Akcia kláštory*. Bratislava 1998, s.45, 61, 221; Macák, E.: *Zápisky spoza mreží*. Bratislava 1996, dokumenty. s.33. 37.

RÓBERT LETZ, Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska LÚČ 2000

MACÁK, Ernest, SDB

(* 7.1.1920 Vištuk, okr. Pezinok) - pedagóg, trpiteľ za vieru.

V r. 1930-1932 študoval na štátnom gymnáziu v Trnave, potom pokračoval na saleziánskom gymnáziu v Šaštíne. Po skončení piatej triedy vstúpil do rehole Saleziánov don Bosca vo Svätom Beňadiku. Gymnaziálne a filozofické štúdiá dokončil v Moravskej Ostrave (1936-1939). Pedagogickú prax vykonával v r. 1939--1942 v saleziánskych ústavoch vo Svätom Beňadiku, v Šaštíne a Trnave. Na štúdium teológie ho poslali do Turína (Taliansko). Na tamojšej Teologickej fakulte Pápežskej saleziánskej univerzity absolvoval iba dva semestre (1942-1943), lebo pre vojnové udalosti sa tam nemohol vrátiť. Teológiu dokončil vo Svätom



Beňadiku, kde ho 29.6.1946 vysvätili za kňaza. V tom istom roku sa zapísal na Filozofickú fakultu Slovenskej univerzity v Bratislave (filozofia a dejiny), pričom vykonával aj kňazskú a pedagogickú činnosť (v bratislavskom oratóriu na Miletičovej ulici), potom aj v saleziánskom pedagogickom inštitúte v Hodoch pri Galante (1948-1949) a v Šaštíne (1949-1950). Tam ho v apríli 1950 stihol drastický zásah komunistického režimu proti slovenským rehoľníkom.

Najprv bol internovaný priamo v Šaštíne, 25.4.1950 ho deportovali s ostatnými spolubratmi do Podolínca. Tu začal organizovať útek, ktorý sa mu 10.10.1950 vydaril. Aj keď na neho vydali zatykač, pokračoval v tajnej práci medzi mladými saleziánmi, ktorých postupne prepúšťali z „koncentračných kláštorov“. Uväznili ho 7.9.1952 v Přerove (Česko), odtiaľ ho previezli do Bratislavy, potom na Pankrác do Prahy, neskôr na policajnú psychiatriu do Bohníc, napokon na liečenie do Havlíčkovho Brodu a do Pezinka. Prepustili ho 20.4.1955. Keďže nedostal štátny súhlas na vykonávanie kňazskej služby, zamestnal sa ako roľník v rodnom Vištuku. V apríli 1968 sa mu podarilo vycestovať do Talianska. Najprv účinkoval ako kaplán španielskych rehoľných sestier v Ríme (1968-1976), popritom intenzívne spolupracoval na mládežníckom vysielaní Vatikánskeho rozhlasu (vyše 600 výstupov). Neskôr ho predstavení vymenovali za direktora saleziánskej komunity Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda. Túto funkciu zastával do r. 1985. Potom vyučoval na Slovensko-talianskom gymnáziu v Ríme. R. 1987 ho vymenovali za direktora saleziánskej komunity v Bazileji (Švajčiarsko). R. 1990 sa vrátil na Slovensko. Tu mu zverili úlohu direktora saleziánskeho domu a riaditeľa Gymnázia Jána Bosca v Šaštíne. R. 1993 sa stal provinciálnom Saleziánov don Bosca v Slovenskej republike so zodpovednou úlohou organizovať saleziánske dielo na Slovensku v nových podmienkach slobodného štátneho zriadenia. V tejto funkcii účinkoval plných šesť rokov. **Za** jeho pôsobenia vzrástla slovenská saleziánska rehoľa z 231 na 268 členov. Popri svojich rehoľných a pedagogických záväzkoch sa venoval aj literárnej činnosti. Publikoval niekoľko kníh náboženskej povahy, napríklad *Páter Pio. V bunkri hladu* (sv. Maximilián Kolbe), *Lurdy - maják atómového veku*. Svojimi *Zápisníkmi spoza mreží*, ktoré vyšli v slovenskom, anglickom a španielskom jazyku, prispel k poznaniu dejín prenasledovania Cirkvi na

Slovensku. Je aj spoluautorom diela *Dejiny spásy* (s R. Blatníckym a A. Paulíny). Všetky jeho publikácie vyšli vo viacerých vydaniach v zahraničí aj na Slovensku. Spolupracoval aj na dielach iných autorov (Miriam Liptovská, Andrej Dermek, Jozef Figura) a mnohé jeho literárne práce ostávajú zatiaľ v rukopisoch, ako napríklad: *Keď vás budú prenasledovať* (o organizovaných útekoch prenasledovaných saleziánov v r. 1950-1952 do Talianska); *Medzi bratmi vlkmi* (o vyšetrovaníach a väzeniach v r. 1952-1955); *Trináť rokov roľníkom* (1968-1987); *Svätá omša, to je Ježiš* (reflexie upravené Antonom Macákom SDB, farárom v Muráni); *Otčenáše kňaza z výroby* (meditácie).

MILAN S. ĎURICA SDB

MACÁK, Ľudovít, SDB

(* 18.1.1921 Vištuk, okr. Pezinok - + 19.12.1994 Bratislava) - pedagóg a spisovateľ, trpiteľ za vieru.

Základnú školu navštevoval vo Vištuku, potom prešiel do meštianskej školy v Modre. Jeho najstarší brat Ernest Macák už ďalej študoval, preto chcel mať otec Ľudovíta ako pomocníka na svojom majetku. Aj on však zatúžil po štúdiách a r. 1934 nastúpil do saleziánskeho gymnázia v Šaštíne. Tam absolvoval dve triedy a v r. 1936-

-1938 študoval ako ašpirant v Trnave. Sedemnášťročný vstúpil do rehole Saleziánov don Bosca vo Svätom Beňadiku. V gymnaziálnych a pedagogických štúdiách pokračoval v Trnave (1939-1941). Pedagogickú prax vykonával v Bratislave (1941-1944). Teológiu študoval vo Svätom Beňadiku a vo Svätom Kríži nad Hronom (teraz Žiar nad Hronom), kde ho 29.6.1948 spolu s ďalšími piatimi saleziánskymi bohoslovcami vysvätil za kňaza saleziánsky biskup Dr. Štěpán Trochta. (Tento český biskup ešte ako pätnásťročný študent v talianskej Perose Argentine r. 1923 videl túto vysviacku vo sne, s čím sa zdôveril priateľovi Františkovi Valábkovi,

ktorý sa o 25 rokov zúčastnil na tejto vysviacke ako direktor vysviacanych novokňazov.) Svoj kňazský apoštolát začal vedením Krúžku don Bosca v Bratislave na Miletičovej ulici, pričom sa zapísal na Filozofickú fakultu Slovenskej univerzity (nemčina a filozofia). Ako študent sa v lete 1949 dobrovoľne zúčastnil na stavbe Trate mládeže, aby tam

konal svoj kňazský apoštolát medzi mladými. Pri propagovaní tzv. katolíckej akcie, ktorú pápež Pius XII. odsúdil a zakázal, prišiel do konfliktu s kultúrnym pracovníkom, čo zbieral podpisy za túto proticirkevnú akciu. Čoskoro ho v Bratislave zaistili a 13 mesiacov ho držali a týrali vo vyšetrovacej väzbe. Keď ho z väzenia prepustili, už bolo po drastickej likvidácii mužských rehoľných spoločností na Slovensku. Preto sa zamestnal v Bratislave ako stavebný robotník (1950-1951). Nadviazal tajné styky s internovanými rehoľníkmi, ako aj s tými, ktorým sa podarilo ujsť z koncentračných kláštorov, a pomáhal im zachrániť sa útekem do zahraničia. Pred hroziacim opätovným uväznením v jeseni 1951 ušiel cez české hranice do Rakúska. Tam sa zapojil do pedagogickej činnosti saleziánov v Linci. O rok neskôr ho predstavení určili do slovenského pastoračného strediska v Ríme, ktoré založil Anton Botek, ako redaktora jeho časopisu Hlasy z Ríma. Od r. 1959 spolupracoval ako jeden z iniciátorov aj na založení Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme, už r. 1963 ho vymenovali za prvého direktora tamojšej saleziánskej komunity. Po zdravotnej dovolenke v r. 1966-1967 sa vrátil do tohto ústavu a účinkoval ako profesor malého seminára, ktorý bol pretvorený na Slovensko-talianske gymnázium v Ríme. Vyše dvanásť rokov spolupracoval aj pri vysielaní Vatikánskeho rozhlasu a vydal sériu svojich náboženských príhovorov pre mládež pod titulom *Klásky* (Rím 1981). Napísal a vydal krátky životopis Dominika Savia *Mladý hrdina* (Rím 1968) a životopis Michala Magoneho *Malý generál*

(Rím 1970). R. 1982 odišiel do švajčiarskeho Bazileja, aby tam organizoval systematické odosielanie náboženskej literatúry na Slovensko. Intenzívna všestranná činnosť mu r. 1985 zapríčinila vážnu mozgovú príhodu. R. 1991 sa vrátil na Slovensko a vypomáhal pri vyučovaní nemčiny aj angličtiny na Gymnáziu Jána Bosca v Šaštíne. Jeho zdravotný stav sa však opäť zhoršoval a po dlhých mesiacoch nemocničného liečenia zomrel. Pochovali ho 22.12.1994 v Šaštíne.

MILAN S. ĎURICA SDB, Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska LÚC 2000

GRANEC, Rudolf, SDB

(* 20.9.1922 Vištuk, okr. Pezinok) - pedagóg, trpiteľ za vieru.



Ľudovú školu navštevoval v rodisku. R. 1935 sa prihlásil do saleziánskeho gymnázia v Šaštíne a po piatej triede r. 1940 vstúpil do

Saleziánskej spoločnosti vo Svätom Beňadiku. V gymnaziálnych a filozofických štúdiách pokračoval v Tmave, v r. 1943-1946 vykonával pedagogickú prax. Teológiu študoval vo Svätom Kríži nad Hronom v r. 1946-1950. Drastický zásah štátnej moci proti rehoľníkom v apríli 1950 ho pozbavil slobody. Najprv ho deportovali do Šaštína, odtiaľ do Podolína.

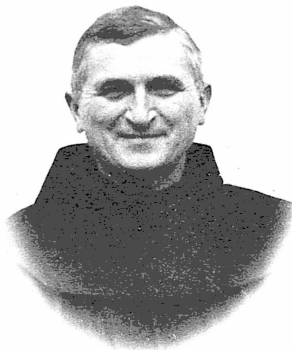
Koncom r. 1950 bol s ostatnými študentmi teológie odvedený do vojenského pracovného tábora a deportovaný do Česka, kde dva roky vykonával nútené práce. Na prvej dovolenke, keď sa mohol vrátiť na Slovensko, h(23.12.1950 rožňavský biskup R. ^ Pobožný vysvätil z kňaza. Po prepustení z nútených prác r. 1952 sa pokúsi o útek za hranice, aby mohol slobodne vykonávať svoj kňazský apoštolát. Útek sa nevydaril, odsúdili ho

zaň na desať rokov väzenia. Odpykal si celý trest v rozličných vojenských väzniciach na Slovensku i v Česku. Potom zase nesmel vykonávať duchovnú službu, šesť rokov pracoval ako nekvalifikovaný robotník, tri roky v obchode a na iných pracoviskách. Až r. 1968 sa mu podarilo vycestovať do zahraničia. Účinkoval ako pedagóg v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme, pričom aj vypomáhal v pastorácii. R. 1992 sa vrátil na Slovensko a pôsobí v Hronskom Beňadiku.

MILAN S. ĎURICA SDB, Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska LÚČ 2000

P. Fidél Jurcovič OFM

Narodil sa 17.7. 1916 vo Vištuku. Študoval na gymnáziu v Trnave a Malackách, kde vstúpil do rehole františkánov. Za kňaza vyštudoval v Bratislave a v Ríme, kde bol vysvätený. Štúdium zakončil 2.3. 1943. Po návrate na Slovensko prednášal na Teologickom františkánskom učilišti v Žiline. Vo februári 1950 bol promován za doktora teológie, ale už 10. marca bol odsúdený „za úklady proti republike“ na spolu tri roky väzenia (aj v uránových baniach)... Po prepustení v januári 1955



pracoval v civilnom zamestnaní až do penzijného veku. Rehoľný život mal stále znemožnený. Ako kňaz mohol účinkovať až od roku 1968, aj to len popri civilnom zamestnaní a s prestávkami. Vo februári 1969 sa dostal aj do Ríma, kde ho vrchné predstavenstvo OFM zvolilo za provinciála slovenskej provincie. Keď sa po 20 rokoch znova dostal do Ríma, predstavenstvo ho ešte na ďalšie tri roky určilo za provinciála. Tak sa stal najdlhšie úradujúcim provinciálnym ministrom v histórii františkánov. Od roku 1993 žije vo františkánskom kláštore v Trnave ako jeden z bratov.

Juraj Mrocek, Smiat' sa zakázané?, 2003

IZAKOVIČ, Alexej

(* 24.2.1908 Borová, okr. Trnava - + 30.10.1995 Bratislava) - priekopník kresťanského telovýchovného hnutia na Slovensku. náboženský a sociálno-politický publicista. trpiteľ za vieru.

Pochádzal z roľníckej rodiny. Ľudovú školu vychodil v rodisku a v r. 1919-1927 pokračoval v štúdiu na gymnáziu v Trnave: v 5. ročníku vstúpil do malého seminára.



Teologické štúdiá absolvoval v Trnave (1927-1930) a v Olomouci. kde ho 3.7.1932 vysvätili za kňaza. Doktorát teológie získal r. 1939 na základe dizertačnej práce Sociologické prvky Genesis.

Ako kaplán pôsobil vo viacerých farnostiach. napr. v Slovenskom Mederi. v r. 1938-1944 ako farár v Trnave. kde s veľkou horlivosťou širil mariánsku úctu. Zaslúžil sa aj o zavedenie novény pri príležitosti sviatku Panny Márie Trnavskej. konanej každoročne v tamomšom Dóme sv. Mikuláša. R. 1943 sa zaslúžil o záchranu 20 utečencov z ruského zajatia. Keďže po potlačení povstania nepodpisal osvedčenie o poslušnosti vláde, zbavili ho všetkých funkcií. nepovolili mu habilitovať sa a nemohol byť ani prefektom bratislavského seminára. R. 1947 sa mu ešte podarilo dokončiť štúdium na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave a bol promován na doktora filozofie. Od septembra 1947 celý rok strávil neopodstatnene vo vyšetrovacej väzbe: v auguste 1950 sa opäť dostal do väzenia a zbavili ho občianskych práv. Väznili ho v Bratislave. Leopoldove, Ilave - až do augusta 1953. Štátne úrady ho určili na prácu v ostravských alebo v nováckych baniach. ale pre zlý zdravotný stav sa mohol zamestnať v trnavskej Kovoslužbe

ako pomocný robotník. Postupne vystriedal viaceré podniky (Geometra, Agroprojekt, Stavoprava a i.): r. 1961 ho uznali za čiastočného invalida s veľmi nízkym dôchodkom. takže musel pracovať na družstve vo Vajnorochoch. Od r. 1962 mu občas povoľovali vypomáhať v pastorácii. postupne v Seredi, Naháči a v Dolných Voderadoch. kde dochádzal k ťažko skúšanému Štefanovi Zlatošovi a čítal mu liturgické texty pri omšiach. Po jeho smrti pôsobil v r. 1964-1967 v Dolných Voderadoch (bezplatne) ako správca farnosti, potom vypomáhal v Trnave. Za tzv. normalizácie r. 1970 mu odobrali štátny súhlas a hoci ho r. 1972 Krajský súd v Bratislave rehabilitoval. pridelovali ho len na dočasnú výpomoc do farností, kde bol kritický stav. Až r. 1979 mu povolili spravovať farnosť Vištuk: pôsobil tam 15 rokov a dožil sa veľkého uznania: Vištuchania ho nazývali „Don Bosco“. Do monografie Vištuk - 750 rokov (1994) prispel kapitolou o tamojšom duchovnom živote. Koncom r. 1993 odišiel na odpočinok do kláštora Kongregácie dcér Najsvätejšieho Spasiteľa v Bratislave, kde pastoračne pôsobil až do smrti. — Popri intenzívnej práci duchovného pastiera v 20. a 30. rokoch prispel k rozvoju orolského telovýchovného hnutia. Od r. 1929 bol krajským športovým referentom Orla na Slovensku, v polovici 30. rokov jedným z jeho popredných predstaviteľov. Usiloval sa, aby orolské župy na Slovensku mali rovnoprávne postavenie so župami na Morave a v Čechách. Po zrušení Slovenskej samosprávy Orla na Slovensku sa zasadzoval za ustanovenie Slovenského Orla: keď r. 1936 začal vychádzať časopis Slovenský Orol. on sám ho redigoval. Ústredie Orla v Brne vylúčilo Izakoviča zo všetkých funkcií. V tom čase bol aj literárne činný. R. 1935 napísal Stručné dejiny Orla. od r. 1937 redigoval v Nových Zámkoch Ročenku Slovenského Orla, z krajského orolského zletu v Žiline zostavil a vydal osobitný zborník III. krajský slet slovenského orolstva (1938).

Stanovy Slovenského Orla boli schválené v októbri 1938, ale už o mesiac boli všetky nezávislé spoločenské organizácie zrušené a Slovenský Orol sa postupne pretransformoval na organizáciu Hlinkovej mládeže. Pre rozvoj Slovenského Orla Izakovič najviac vykonal počas svojho pôsobenia v Slovenskom Mederi (dnes Palárikovo) a v Nových Zámkoch. kde bol aj predsedom prípravného výboru na postavenie pomníka Antonovi Bernolákovi. V Nových Zámkoch napísal štúdiu o živote a diele Jána Majzona (1849-1921), horlivého obrancu slovenskej reči a Slovákov pred maďarizáciou. Jeho neskoršia rozsiahla štúdia Ján Majzon - vodca novozámockých Slovákov (1974) zostala v rukopise. V r. 1938-1940 pôsobil ako redaktor Trnavských novín a dvojtyždenníka Naša telovýchova. Trnavské noviny však zanikli pre ich kritický postoj proti nemeckému národnému socializmu. Svoje organizačné schopnosti prejavil aj v organizácii Hlinkova mládež a vo funkcii diecézneho riaditeľa Združenia katolíckej mládeže a duchovného zboru Hlinkovej mládeže. Usiloval sa zabrániť vplyvu nekresťanskej ideológie nemeckého národného socializmu na slovenskú mládež..

Zanechal vzácnu spomienku na vlastné gymnaziálne roky, na spolužiakov a profesorov v práci Pamätnica maturantov Gymnázia Jána Hollého v Trnave (1978), ktorá je dodnes v rukopise. Bol trpiteľom za svoje národné a kresťanské presvedčenie. Publikoval články: Má štátna autorita zachovávať mravné a právne normy (Kultúra, r.12, 1940, č.1-2); Z katolíckeho hľadiska (Kultúra, r.12, 1940, č.5); Sestra Miriam. dcéra slovenských rodičov z Bardejova (Katolícke noviny, r.86, 1971, č.44); Slovenský Meder (1936).

Lit.: Pamätnica k 60-ročnému kňazskému jubileu. Trnava 1992;

Debnár, J.: Alexej Izakovič. Viera a život. r.8. 1998. č.1. s.55-61.

JÁN LETZ, Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska LÚČ 2000

BENČIČ, Anton, OFM

(* 13.7.1745 Vištuk, okr. Pezinok -
+ 26.10.1808 Rožňava) - prekladateľ,
berolákovec.

Stredné školy navštevoval v Modre, vo Svätom Jure, v Komárne, Stoličnom Belehrade a v Banskej Štiavnici. R. 1765 vstúpil do Rehole menších bratov a absolvoval noviciát (1766). Filozofiu študoval vo Veľkom Varadíne a teológiu v Košiciach. R. 1771 ho vysvätili za kňaza. Najprv bol administrátorom farnosti v Moldave nad Bodvou a zakrátko v Košiciach, potom dvorským kaplánom v Šaci. Od r. 1784 pôsobil ako kazateľ v kláštore v Humennom, od r. 1788 ako slovenský kazateľ v Rožňave. — Bol predstaviteľom prvej fázy bernolákovského hnutia a spoluzakladateľom Slovenského učeného tovarišstva. Svojím slovenským národným presvedčením, literárnymi úsiliami a prekladateľskou činnosťou sa zaradil medzi popredné osobnosti tohto hnutia. Z latinčiny do bernolákovskej slovenčiny preložil štvorzväzkové dielo nitrianskeho biskupa a župana Jána Gustiniho *Manna Spasiteľná* (Trnava 1794, 1795). Preložil aj prácu Jána Gontiera *Kameň probugici rozepré víri* (Trnava 1791). Na podnet predstavených preložil z latinčiny do slovenčiny diela kardinála Petra Pázmaňa *Hodegus k Prawde weduci Kalaus* (1792) a *Za tmawú dennicu hlúdicích Lutheránow Woditel* (1795). Tieto jeho preklady však ostali v rukopise; niesli sa v duchu kultúrneho a národného programu Slovenského učeného tovarišstva a vychádzali zväčša „s utratami pánow predplatitelow". Medzi členov Tovarišstva ho však zaradili až koncom 18. storočia. Z jazykovej stránky boli jeho prekladové práce účinnými propagačnými prostriedkami nového slovenského tlačeného slova.

Lit.: Kotvan, I.: *Bibliografia bernolákovcov*. Martin 1957, s.63-67;

Vavrovič, J.: *Svetlá minulosti*. Trnava 1994, s.71.

LUBOMÍR V. PRIKRYL